

KASSARI

Nr 4

detsember 1998

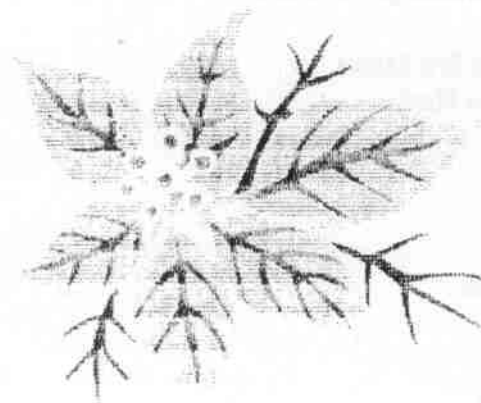
Viiu Adamka

Üks aasta jälle igavikku vaob
ei tagasi me teda saa.
Kuid kõik mis olnud ei see kao,
ja jääb meil mälestustes elama.

Kui sinulgi õhtul on aega ja mahti
mälestusteraamat mõttes löö lahti.
Mõttele neile, kes manalateele on läind,
mõttele neile, kel kurg külas on käind.

Mõttele tagasi ka enda käidud teele,
mis ehk ei olnudki nii sirge ja sile.
Kuigi see mõruks on teinud su meele,
usu ja looda – uus parem on tulemas
ees.

Muremõtted maha nüüd jäta,
rõõmsa meelega uude aastasse tõtta.
Kõik mis vana-aastal olnud paha
jäta kaugele-kaugele selja taha.

Teet Kitekase foto talvisest Kassarist

Jõuluööl.

Marika Elmi

Vaikselt langeb lund
Kaugelt kostub aisakell
Memm seisab akna all
Ilme näol kui näeks ta und...

Õues hobu saani ees
Saanis tekk ja selle sees
Väike tüdruk särasilmne
Kõrval memm tõsiilmne
Trepilt alla astub taat
Vuntsid kikkis habe kammit
Memme kõrval võtab istet
Haarab ohjad hobust nõotab-
Kaugelt kellahelin kostab-

Kirik täis on küünlasära
Vaatamast ei väsi ära
Väike tüdruk särasilmne
Jõuluehteis kirikut ja kuuske...

Memm vaikselt seisab akna all
Pisar laugeil helgib tal
Ja siis äkki memme krobelisse pihku
Pistab pisikese pehme käe
Väike tüdruk särasilmne.

Vaikselt langeb lund
Käes on kesköötund
Küünlatuli vaikselt särab
Tähistaeva all

1998. aasta.

03. jaan. Külaseltsi "MUHV" laste kontsert.
13. veebr. Raamatukogu avamine.
21. veebr. Hariduskonverents Käinas. Sõnavõtuga esines Linda Tikk.
Valmis näitus "Kassari Haridusseltsi ajaloost"
28. veebr. Kassari Haridusseltsi üldkoosolek.
07. märts Fotokonkursil "Hetki elust enesest" I koha noorimate hulgas saavutas Joosep Tikk
24. märts Tallinna Piibliakadeemia kontsert.
28. märts Tervisest ja terviseedendamisest rääkis perearst Marje Vann.
10. aprill Lapsed värvivad Ülestõusmispuhadeks mune.
- 14-15.apr. Õppus seltsidele "Vesigar"-i puhkemajas Orjakus. Osavõtjad: Leonora Kääramees, Tiiu Kopli, Heli Tuisk, Albert Mäns, Merike Niimann.
21. aprill Seltsimaja sisemuse ja ümbruse koristamine. Osavõtjad: Leonora Kääramees, Marje Vann, Tiiu Kopli, Heli Tuisk, Merike Niimann, Raul Elmi, Kalju Hülge, Kallu Rebane, Albert Mäns.
22. aprill Kogunes "Kodukant Hiiumaa" tööühm: Ly Kohari, Leida Kraavik, Marju Hadje, Heli Tuisk, Tiiu Kopli, Tõnu Otsason, Maido Lind.
- 24-25. apr. Vabaharidusliidu konverents "Omaalgatuslikud kultuuri- ja haridusühendused uueaastas Eestis" Jämedal. Osavõtja Merike Niimann.
- 25.aprill Kassari teepervede koristamine – hoogtööpäev lastega. Osavõtjad: Kalev, Keili ja Kaili Uusoja, Liisi Uusoja, Peeter ja Liisi Oolmets, Karin Kääramees, Karmen Kääramees, Janek Elmi, Andres ja Kerli Nurs, Kaja ja Heli Tuisk, Edith Mölder, Leonora Kääramees, Tiivi Lipp ja Kalju Kask.
25. aprill Külaseltside kokkutulek Emmastes. Kassarit esindasid Leonora Kääramees ja Kalju Hülge.
- 27.aprill Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus konverents teemal "Koostöö taskaalustatud arenguks külakogukondades." Osavõtjad: Tiiu Kopli, Merike Niimann.
02. mai Külalised Ölandilt Rootsi Kuningriigist.
03. mai Emadepäeva ootel. Lastele portselanimaal ja lilleseade. Ürituse läbiviijad Maret Vähejaus ja kauplus "Cassablanka"
09. mai Ilmus ajalehe "Kassarimaa" kolmas number.
10. mai Emadepäeva tähistamine Kassari Pühapäevakoolis.
- 15-16. mai Hiiumaa külade kevadpäevad Kassaris.
15. mai Kell 11.00 seltsimajas arutelu "Külade elujõud. Meie vajadused ja võimalused." Hiiu keele Emmaste muredest – Sende Lipsu.
Arhitektuurist, taluehitusest, materjalidest – Heino Kerde ja Ivo Mänd.
Rahvariie valmistamise kogemustest Emmastes – Marju Hadje.
Kodukorrastusest ja kodukultuurist – Aavo Naurits.
Kõpu Külaseltsi "Valguskiir" tegevusest – Anu-Maie Jõgi.
Teabetubadest – Tõnu Otsason.
Kell 14.00 maitseme paargus pajasuppi
Kel 15.00 Kassari kodu-uurimise II konverents. Ettekanded:
Minu elu lugu – Albert Mäns
Elmi suguvõsast – Linda Tikk
Helene Tammest ja tema maja külalistest – Mikko Sammal
Teisa Maailmasõja sündmusi Kassaris – Ervin Norgan

Esimese klassi ansambel esinemas külade kevadpäevadel.

Kodu-uurimise ankeete sirvides – Kalju Hülj

Mälestuspildikesi Hiiumaa koolielust – Volli Mäeumbaed

Kassari kabeliaia tutvustus – Albert Mäns ja Volli Mäeumbaed

Raamatukogus näitus “Kassari Haridusseltsi ajalooost”.

Peale kosutavat tööpäeva pidu, kus esinevad: Kassari I klassi õpilaste ansambel, Hellamaa Perekeskuse lauljad-tantsijad, üks hiiu naine pajatab uudiseid laiaast maailmast jpm. Jalakeerutuseks mängivad Luguse pillimehed.

16. mai Kella 9-st laadapäev mõisas

-ost-müük-vahetus

-loterii, kus iga pilet võidab

-mudellennukite näitus

-osavus- ja võistlusmängud

-isetegevus, kus külalisena esineb torupillimängija Ants Tauli pereorkester.

30. mai Meie tublimate Kassari jooksust osavõtjate autasustamine kringlitega: Taavet Tikk, Tauno Tamm, Kalev Oolmets.

31. mai Vabaõhuetendus “Breemeni linna moosekandid” lasteteatri “Trumm” esituses.

23. juuni Kassari Haridusseltsi loterii jaanitulel.

10-21 juuli Kalev Oolmets Eesti Meestelaulu Seltsi Poistekooriga kontsertreisil Itaalias. Giuseppe Verdi nimelisel koorimuusika festivalil saavutati I koht.

13. juuli Mõisas jalgpallivärvade parandamine. Olle ja Ville Niimann, Ants Kirsi, Jakko Harusoo, Taavi Tamm.

25. juuli Kassari Haridusseltsi loterii kiigepeol.

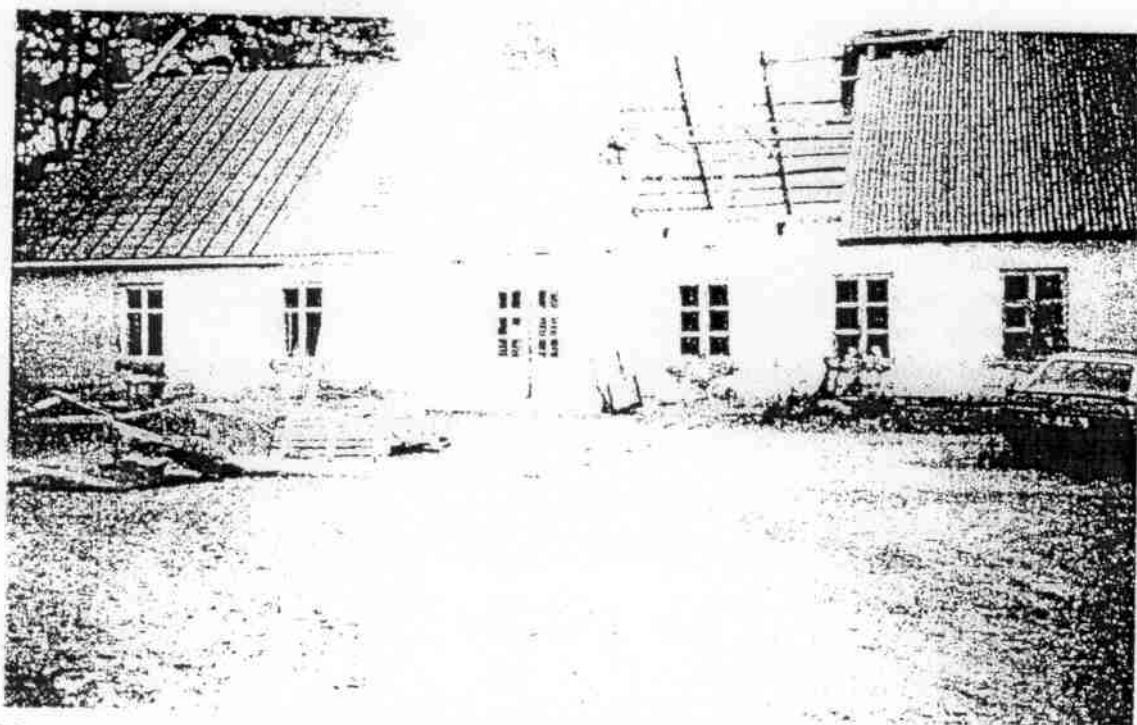
25-26 juuli Saarte Kogu Üldkogu Prangli saarel. Osavõtja Tiiu Kopli.

27.jl-3.aug Nelja maakonna Jõgeva, Järva, Rapla ja Viljandi harrastuskunstnike maalilaager.

02. aug. Koosviibimine “Pärastlõuna juubilaridega”, pühendatud Aino ja Oskar Kallasele. Näituse avamine.

02-29. aug. Näitus “Aino ja Oskar Kallase kaunid suved Kassaris”. Külastajaid ca 160.

- 12-13. aug. Koduloo-uurimisest osavõtjad lastega reisivad Hanikatsi laiule. Teejuhiks Helmi Kääramees
- 13-16. aug. Õpiringide seltsi "SEMUD" laager Nõval. Osavõtja Tiiu Kopli.
- augustis Koduloomade nimede üleskirjutamine. Tublid nimedekorjajad olid Juss ja Mariliis Rebane, Epp Korv, Tauno Tamm, Marek ja Martti Võsa, Evelin Vahe, Ingrid Pirk, Mari Lipp.
- 29-30. aug. Hiiuma Oosepäevad Ristitee talus.
30. aug. Suvelõpu pidu. Põhikooli lõpetasid: Evelin Vahe, Mati Nurk, Indrek Elmi. Kooliteed alustasid: Kerli Nurs ja Tarmo Paat.
05. sept. Kuriste küla päev. Tervitused Kassarist viis Heli Tuisk.
14. sept. "Haridus on see, mis tagab elus toimetuleku". Täiskasvanute õppimise võimalustest. Arutelust võttis osa Merike Niimann.
20. sept. Koduloomade nimede üleskirjutamisest osavõtnud lastega kaatrisõidul merel.
08. okt. "Eakate aasta" tähistamiseks kontsert "Kuldne sügis" Tallinnas. Osavõtjad: Ksenja Altmäe, Hilja Põllo, Leonora Kääramees.
- 3-13. okt. Kalju Hülgi viibis Küprosel. "Maaleht" loosis 110-ne viktoriinile õigesti vastanu hulgast reisi kaugele soojale maale. Auhinna, milleks oli reis Küprosele, võitis Kalju Hülgi.
- 16-18. okt. Heli Tuisk viibis Rootsi Kuningriigis. Osales põhja-Ölandi arengukava koostamise töögrupis vaatlejana.
- 7-8. nov. Pühalepa valla Sakla küla Nigula talus kokkusaamisel kõneles Evald Teras Hiiumaa kultuuriloost. Osavõtjad: Tiiu Kopli ja Albert Mäns.
- 13-14. nov. "Külavõrgu" koostöögrupi esimene kokkusaamine Lihulas. Osavõtjad: Leonora Kääramees, Triinu Schneider ja Heli Tuisk.

15. nov. Alustatakse seltsimaja katuse vahetamist. Tööd teostab OÜ Del Credere Tallinnast. Tehakse uued korstnaosad ja veranda, töid teostab OÜ Dagorak Kärklast. Raha eraldasid ääremaade programm ja Muinsuskaitseamet. Rahataotluse kirjutas Tiiu Kopli.

23. nov. Lastele "Kadri kool". Kombeid, laule ja meisterdamist juhendasid Kerri Anton ja Heli Tuisk.

29. nov. Pühapäevakooli lapsed tähistavad esimest adventi.
30. nov. Seminar Kärddlas "Aktiivturism Hiiumaal". Osavõtjad: Tiiu Kopli, Linda ja Koit Tikk.
12. dets. Pühalepa valla Sakla küla Nigula talus kogunes Eesti Külade Maapäeva korraldav toimkond. "Kodukant Hiiumaa" rääkis oma tegevusest. Hiiumaa maastikust andis ülevaate Maie Jeesser. Osavõtjad: Tiiu Kopli, Leonora Kääramees, Kalju Hül, Albert Mäns.
22. dets. Seltsimajal uus katus, korstnad ja veranda.
23. dets. Ajaleht "Kassarimaa" nr 4.
24. dets. kell 10.00 Pühapäevakooli jõulupidu.
kell 10.30 Jõulujumalateenistus Mäeltse kabelis.
kell 12.00 Jõulujumalateenistus Kassari kabelis.
kell 14.00 alates külastab Jõuluvana kodusid.
25. dets. kell 10.30 Esimese Jõulupüha jumalateenistus Mäeltse kabelis.
26. dets. kell 12.00 "Vetsi Tallis" lustiline perepäev kõigile: saanisõit, meisterdamine, võistlused, Jõuluvana.
kell 20.00 Kassari rahva jõulupidu seltsimajas.

Mälestusi mäletades!

Albert Mäns

Tuleb meelde kooliaeg ja noorus. Siis oli moes, eriti tüdrukutel, üksteisele salmisi kirjutada. Oli siis keegi kirjutanud järgmiselt: Kui sul habe hall on suus.

Lapsi ka kas wiis wõi kuus.

Sooja ahju taha poe
ja seal mälestusi loe.

Nüüd ongi minu seisukohast ja wanuses, mälestusi jäänd, tegude aeg on möödas. Kuid on noortelgi huwi kuulata möödunud endisi aegu. Selleks on elustunud küla liikumine. Sellega ei taheta mitte wana elu tagasi ergutada, waid sellega saab julgustada noori, et ei ole see elu olnud endisel ajal kerge ühtegi. Meie esiwanemad nägid kurja vaewa, et süüa saaks ja riie selga. Kõik tehti kodus ja käsitsi, ning seda osati. Praegune elu on hoopis teise pilguga waadata. Aga selle juures on nurinad ja hädaldamist et küll saab. Aga tõsi on see, et elati ju ennegi kui peerg tuba walgustas ja kalja kapast pudru kastet sai. Kui olid suitsu tared, rehe toad, magamine partel. Küläs peeti nõu ühiselt. Küla kõrts oli koht kus kokku tuldi, tarka nõu leiti ja meeleolu tõsteti. Nüüd jah püütakse neid aegu mäletada korraldades külade päewi. Möödunud kewadel oli Hiiumaa külade päew Kassaris. See hoone mis on praegu Kassari Hariduse Seltsi walduses on olnud algselt Mäeküla kõrts ja meil ei ole praegustes oludes muud ette wõtta kui peab leppima selle wõimalusega et seda kasutada. Elu ja keskkond on suuresti ümber kujunend ja see hoone on suurele osale kauge ja ebapraktiline, aga aeg kõik asjad parandab. Külade päew Kassaris tõi kogemusi edaspidiseks sarnaste ürituste jaoks mõndagi. Leidus inimesi kes wanarahva tööd ja kultuuri esile tõid, teadis rahwariiete esemete nimetusi ja näidiseid. Imestama paneb et esiemad nii kirewate wärwide ja peene tööga heegeldada ja nõeluda said. Seda kõike omawalmistatud raswaküünla ja peerutule walgel. Mehed tegid talwe jooksul reed wankrid, toobrid, raandad kapad ja kausid oma küla meistrite abil ja nõul, ei nende pärast olnud teab kust abi otsida. Põletati telliseid ja ka sawi nõusid. Wiimaste tõestuseks oli toodud käesolewal ajal walminud sawi kann.

On weel meistri mehi kes oskawad teha pilliroog katuseid nii et need ka kauem wastu peaks. Ei ole enam kuigi palju wanu inimesi kes teeks sarnast tööd, wõi õpetaks noori. Aga ega meie aegne noor põlvkond pole ka puuetega inimesed kes aina abi wajawad. Häda õpetab, nagu wana tark sõna ütleb. On aegade jooksul nii paljude hädadest ja puudustest waatamata üle elatud, saab käesolewa kriisi ka üle. Kui nii läheb nagu mõtte liigub siis ehk saab teoks, et pandakse kangasteljed seltsimajas tööle ja midagi ikka walmib. Aasata lõpp on ligidal ja tuleb jälle kewad oma päewadega. Möödunud kewadest ja suwest on mälestusi, aga eesolew eht toob mõndagi meeldiwat jälle. On olnud külalisi kaugemalt, nagu olid Taulide perekond torupillidega, kes ka järgmise laada päewal laada pilli puhusid eks midagi ikka jälle leidu. Laat muidugi tuleb ja kui ilm meelepärane, nagu senised laadad, siis ehk läheb jälle kõik korda.

Ölandil külas.

Heli Tuisk

Selle aasta kewadel käisid Kassari Haridusseltsi külastamas Põhja-Ölandi delegatsioon. Rootslased olid nii lahked ja kutsusid Hiiumaa külaseltse tutvuma oma saare seltsliikumisega. Meie saarelt asusid teele Leida Kraavik, Lii Kogermann, Marju Hadje, Heli Tuisk ja Tõnu Otsasson.

Kokkuvõttes oli see üks suur, suur reisimine ja närvikõdi. Algas kõik sellest, et kolmapäeva õhtul ei liikunud Heltermaa-Rohuküla praamid. Eks ilmataat hakkas meie sihikindlust pelgama ja otsustas neljapäeva hommikul praamiliikluse taastada. Kuid oh häda, Heltermaal jäi üks oluline inimene tulemata. Meid lohututas teadmine, et ta jõuab ka järgmise praamiga õigeaks ajaks Tallinna.

Kogunesime kella viieks D-terminali, kus toimus piletite registreerimine, kuid kas me saame reisile minna, see oli veel kahtlane, kuna meile nii oluline inimene oli ikka veel kadunud. Siis ta lõpuks saabus, nüüd võisime kergemalt hingata, reis võis alata.

Laeva Regina Baltika peal võeti meid väga hästi vastu. Iga nurga peal oli inimene, kes juhatas õigesse paika. Nii me siis sattusime kuuendale tekile kahestesse kajutitesse. Pilet sisaldas ka õhtusööki kohvikus, nii siis sättisime end kohe lauda einestama ja juttu puhuma. Kõigil olid õhtuga omad plaanid, aga Neptun pani meid hiidlasi proovile. Ei osanud arvata, et nii suur laev võib niimoodi loksutada! Nii me seal jalutasime kui neptuni lapsed kõikuval sammul ja otsisime paremaid asupaiku. Meie hea plaan teha ekskursioon sel suurel laeval osutus võimatuks ja läksime pikali, nii saime vähemalt olla. Tuul oli infopunkti andmetel 14m/s, kuid külglainetus. Hommikul läks uni varakult ja tegime ekskursiooni laeval, laev ei loksutanud, meri oli vaikne – eilne päev oli kui halb unenägu. Sõitsime skääride vahel, need olid nii ligidal, justnagu puutuks kohe laeva illuminaatoreid.

Tere Rootsi – siin me oleme! Ilm võttis meid vastu väga lahkelt ja sõbralikult. Järjekord passikontrollis oli hirmuäratavalt suur ja me teadsime, et meie rong meid ei oota. Kuid probleemid on selleks, et neid lahendada ja nii saime end rootsi kodanike passikontrolli järjekorda sättida. Aeg oli meil väga piiratud, oli vaja rongijaama tõtata, rongi minekuni oli alla tunni. Otsustasime võtta takso. Taksojuht võttis meid viiekesi peale, nii tundis meist üks end palgina, lamaskledes üle kolme inimese. Õnn oli meie poolel, jõudsimme õigeks ajaks rongijaama. Jäi veel aega tutvuda rongijaamaga ja suhelda politseinikuga, kellele ütlesime, et kala rongijaama akvaariumis on surnud.

Algas rongireis X 2000-ga Stockholm – Alvesta, kus tuli ka oma inglise keele oskus mängu panna. Ümberistumine toimus Alvestas, tutvusime poole tunni jooksul selle väikese linnaga, mis meenutas Kärdat. Jätkus meie sõit Alvesta – Kalmar, siin lõppes meie iseseiklemine ära. Meil oli vastas Lars (kellega olime kohtunud ka Kassaris), samuti saime kokku Läänemaalastega, nüüd oli kogu Eesti esindus koos. Liiklemine jätkus bussiga, sild Kalmari ja Ölandi vahel on tegutsenud juba 30 aastat. Nagu meie kiuste sattusime ummikusse, poolteist tundi võttis aega, enne kui saime sillale. Üks traktor oli “meie auks” end külitä keeranud ja õli laiali paisanud. Sillale ei pääse jalgsi ega jalgrattaga, sild ise on 6 km pikk. Olime sellest pikast reisist päris väsinud ja tülinud, kuid meile omane huumorimeel hoidis meid erksatena. Reis lõppes kella seitsme paiku õhtul kui saabusime Rödabadenisse. Seal jagati meid tubadesse ja kutsuti õhtusöögile. Siin oli vastas sõbralik peremees ja perenaine ja ka meie vana tuttav Sven.

Seminaril toimus meie grupi tutvustus, siis jaguneti gruppidesse. Meid jaotati kahekaupa gruppidesse. Seminari töö toimus rootsi keeles, kuid Läänemaalt kolm inimest oskasid rootsi keelt ja tõlkisid. Esimene grupitöö toimus teemal “Kuidas me tahame Põhja-Ölandi näha?” Sellele järgnes seitsme grupi kolmeminutised ettekanded. Teine grupitöö oli teemal “Mida selleks teha?” Kolmandaks grupitööks valis igaüks endale meeldiva teema, kas kommunikatsiooni, hariduse, looduse, ettevõtluse, informaatika, kultuuri või põllumajanduse. Päeva lõpetasime kella 16. paiku, meelde jäi kõige erilisem teema: “Hoidke naisi!” Paljudes olid meie probleemid ühed – riskikapital, prügimajandus, turismihooaja pikendamine, praamiliiklus, kuidas tihendada sidemeid, inimeste väljaränne, kohapeal tootmine, enda tegevuse reklaamimine ja turustamine, põllumajandus. Nad olid väga huvitatud meie saare probleemidest. Eriti üllatas neid keskkooli ja gümnaasiumi olemasolek Hiiumaal. Ölandi saarel on kolm põhikooli. Rootslastel tekkis huvi pikemaks ajaks ja suurema koosseisuga Hiiumaale tulla.

Õhtul demonstreeriti meile sguär-tantsu, line-tantsu, kauboi twisti. Suutsime ära õppida vaid line-tantsu ühe lihtsama variandi. Palusime ka väikest sõitu saare kõige põhjapoolsesse tippu, mis asus meie ööbimispaigast ainult kümne kilomeetri kaugusel.

Ja algaski tagasisõit Eesti poole. Palusime peatuda kaamelite juures, et neid olevusi pildi peale saada. Rongisõit laabus ilma viperusteta, kuid hilinesime Stockholmi kakskümmend

minutit. Rongijaamast väljudes üllatas meid meesterahvas, kes organiseeris viie inimese jaoks suurema takso. Olimegi terminalis, vormistasime dokumendid ja plagades laeva peale, koju, ainult koju! Laevasõit oli ilma suuremate viperusteta, kuid seda suurem oli meie üllatus Tallinnas, kui saime teada, et praamid Hiiumaale ei käi, möllas suur torm. Kuulsime raadiost Baltic Kristiinaga juhtunud õnnetusest ja olime väga, väga õnnelikud, et see ei juhtunud meie laevaga. Kui Rohukülla jõudsime, hakkasid ka praamid käima, jo nad arvasid, et vaja hulgused koju viia. Nii lõppeski meie reis.

Hanikatsi lood.

Tarmo Suurvärav

Kõik see toimus selle aasta augustis. Laiule mineku päeval oli ilus ilm, päike paistis ja oli parajalt palav. Meie seiklusrikas merereis sai alguse Orjaku sadamast, kust väljus meie reisilaev liinil Orjaku – Hanikatsi. Matkal osalesid Helme Kääramees, Mari Lipp, Heli ja

Kaja Tuisk, Evelin Vahe, Merike Niimann, Killu lastega mandrilt, Mikko-Margus Sammal, Tarmo Suurvärav, Madis Salum ning kalamehed Maidu, Udo ja Aldo Kääramees, Olev Kopli, Harri Erik ja Jaanus Risti. Reisilaevaks oli meil "Kakuaam", milles sõidavad tavaliselt küll teistsugused reisijad. Merereis saarele kestis umbes kolm tundi ja heitsime Hanikatsi sadama külje alla ankrusse. Maale viidi meid meie emalaeva abilaevaga. Kuigi Hanikatsi sadamast ei olnud enam märkigi, maabusime sellegi poolest sadama kivide külje alla ja saime kõik kuivade jalgadega maale.

Oli umbes keskpäev kui asusime hanerivis Hanikatsi laiu ainukese maja poole tee. Maja juurde jõudnud, otsustasime püstitada telgid, seejärel lõunastada ja võtta ette laiuga

tutvumine. Meie lõbus seltskond avastas enda jaoks nii mitmeidki huvitavaid kohti. Hanikatsi looduse keskel oli endale ruumi teinud tuulik, mis oli küll kahe tiivaga, aga sobis imehästi kadakate vahele. Tiik, mis oli küll juba kinni kasvanud, on omal ajal olnud päris suur, aga aeg on oma töö teinud.

Tegime oma ekskursioonid laiu peal enamasti suundadel ida – lääts ja põhi – lõuna, rannast rannani.

Peale ekskursioone laiul istusime laua äärde, kus Helme Kääramees näitas meile pilte eelmisest Eesti ajast, Hanikatsil olnust ja rääkis sellest lähemalt. Pärast tegime lõkke, küpsetasime vorstikesi ja kartuleid ning puhusime juttu igasugustel eluteemadel.

Justnagu meie tellimise peale tuli ka ilus õõilm. Merest väljus ilus ja suur täiskuu ja koos temaga laskus maale udu. See oli võrratu vaatepilt. Hommikul aga oli tõusnud tuul ja taevast oli kohati pilves. Varahommikul käis ka põder vaatamas, kes siia saare peale on tulnud, aga tal ei olnud aega meie juurde tulla.

Juhtus ka nii, et unised telgis magajad otsustasid kas näljast või lihtsalt uudishimust ehmatada naabertelkijaid ja metsloomi oma isikupärase sõjakisaga.

Pärast hommikusööki pakkisime oma asjad kokku, koristasime ja asusime koduteele. Merel oli mõnusalt paras laine, niiet mõnelgi oleks võinud mõni kehaosa üle paadi parda vaadates märjaks saada.

Orjaku sadamasse jõudes oligi meie reis lõppenud, mis läks kokkuvõttes täiesti asja ette.

Täname:

Suur tänu meie asendamatule giidile Helme Kääramehele, kes oli nõus meiega selle reisi kaasa tegema. Suur tänu ka Orjaku sadama kaluritele, kellele me oleks pidanud ujudes laiule minema. Aitäh kõigile, kes aitasid selle reisi korraldada ja selle kaasa tegid!

Teabetubade ühingu ja õpiringide seltsi "Semud" seminar.

Seminar toimus Nõval 13-15. aug. 1998. Seminar toimus fantastilises paigas metsa sees, kus ühel pool oli meri ja teisel pool järv. Roheliste liikumise esindaja V. Laht rääkis maikuus valminud Eesti keskkonna arendamise kavast. Selles on kolm suunda: keskkonna teadlikkuse kasvatamine, keskkonnahoidlike tehnoloogiate rakendamine ja keskkonna säästliku energia tootmine. Ellu hakkavad seda kohapeal viima valdade keskkonna spetsialistid.

Keskkonnaministeeriumist V. Ranniku tutvustas keskkonnaga seonduvaid seadusi ja koostööd teiste maadega. Iga inimeseni peab jõudma informatsioon maakonna keskkonna andmete kohta. Planeeringud on väga olulised kohaliku rahva jaoks ja rahvas peaks nende vastu suuremat huvi tundma.

TPI õppejõud R. Vilu tutvustas võimalusi informatsiooni vahetamiseks interneti kaudu. Siin on kaks probleemi: 1) ei teata, milliseid võimalusi pakub internet ja 2) internet pole Eestis vajalikul määral arenenud.

Teabetubade võrgu väljaehitamisega saaksid rahvale kättesaadavaks andmebaasid sündmuste kalendri, tööbörssi, transpordi, meditsiini, hariduse, teenuste ja kaupade pakkumise jm kohta.

Hiiumaa kultuuriloo tähtpäevadest Palade rahvaõpistus 7-8 nov 1998.a. Sakla Nigulal.

Pühalepa valla Sakla küla rahvas on uuele elule äratanud vana rehielamu. See on külarahva kooskaimise kohaks.

Hiiumaa kultuuriloo tundja Evald Teras tutvustas Hiiumaale olulisi kultuurisündmuste

tähtpäevi lähemal ajal. 24. dets 1998 möödub 180 aastat laulu "Püha õõ" loomisest. Selle laulu tegid ühe Austria külakese organist ja kirikuõpetaja valmis ühe õõga. Esmaettekanne toimus kitarre saatel. 29. dets möödub 119 aastat esimesest hiidlasest Riigikogu liikme Karl Kaupsi sünnist. 1999. a. täitub 500 aastat päevast, millal Tallinna võimud pöördusid Rooma paavsti poole, et ehitada Kõppu tuletorn. Seda sündmust tähistatakse suvel Kõpus suure vabaõhu etendusega. 29. juulil 1999. a. toimub Hiiumaal Eesti külade Maapäev. 130. a. möödumist esimesest Eesti laulupeost tähistame Hiiumaa laulupäevaga seekord Kassaris mõisa õues suure tamme all.

Saklas käisid A. Mäns ja T. Kopli
Kirja pannud Tiiu Kopli.

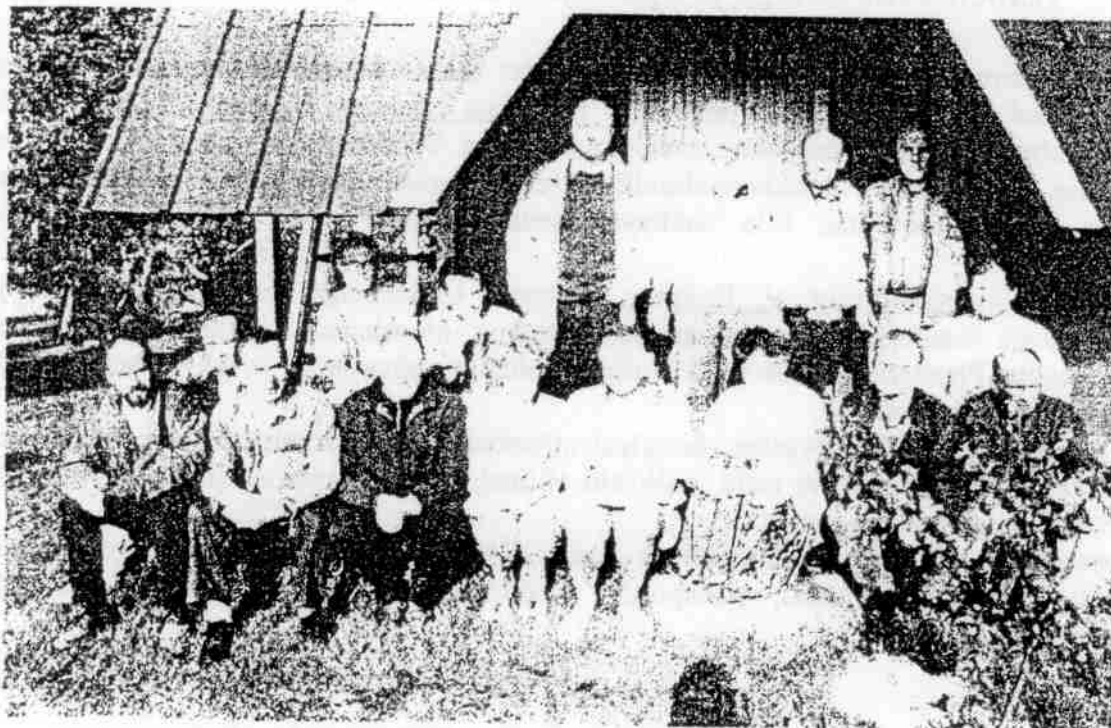
Eesti Saarte Üldkogu Prangli saarel 10-11. juuli 1998 a.

Saar asub Muuga sadama väravas. Temast möödub suur laevatee.

Saarte programmi juht Ado Kesipaik tutvustas projektide rahastamist ja regionaalarengu strateegiat. Regionaalarengus on 3 prioriteetset ala – ettevõtlus, infrastruktuur ja inimressurss, mis tuleb tasakaalustada. Tahaplaanile on jäänud praegu ettevõtlus ja inimressurss (koolitus).

Keskkonnaministeeriumi nõunik prognoosis kalavarusid ja arutati riigi kalanduspoliitikat. Eesti Väikesadamate Liidu esimees tutvustas väikesadamate arengu võimalusi. Võimalusi leiti ühistegevuses.

Tiiu Kopli

EESTI SAARTE ÜLDKOGU MANILAIUL 1997. a. 11 SAARE ESINDAJAD.

Esireas vasakult: JUHAN VAPPER (KIHNU), JAANUS REEDE (SAAREMAA), ARVO SAARE (KIHNU), TIIU KOPLI (KASSARI), TIIT PILT (MANIJA), MARET PANK (SAAREMAA), ANTS RAJANDO (VORMSI)

Teine rida vasakult: TEET VAINOLA (VORMSI), ANDRES IHERMAN (HIIUMAA), LEMBIT TAMMSAAR (PRANGLI), AADO KESKPAIK (MUHUMAA), ARVO KULLAPERE (VILSANDI), PEEP TAMBET (PIIRISSAAR), ARVI PREI (VAHASE), LEO FILIPOV (SAAREMAA)

Puhkus Mäeotsa talus.

Ilmselt tuli 2. augusti telesaate "Reisile Sinuga" võidureis Mäeotsa tallu Kassari saarel nii mängijatele kui vaatajatele üllatusena. Mäeotsa talule see ootamatu ei olnud, kuna olime kevadel andnud lubaduse sponsoreerida saadet puhkusereisiga talus meile sobival ajal ja kestvusega. Ootamatult meeldiv oli aga võitjapaar, kes pruunide silmade särades teatasid, et pole oma (18.aastase) elu jooksul veel Hiiumaal käinud, rääkimata siis Kassarist. Sellised siiralt kodumaise reisi üle rõõmustavad noored tekitasid meis tahtmist tutvustada neile võimalikult palju meie kodusaart.

Reis Mäeotsa tallu Kassari saarel sai alguse 7. augustil kui Monikale ja Urmasele sadamasse vastu läksime. Nende ootusi-lootusi uurides saime omale tegutsemiseks vabad käed – noored olid kõigega nõus. Urmase küsimuse peale, kas Kassari saarele saab jalgsi või paadiga, kinkisime neile Hiiumaa kaardid, kuhu usinasti marsuuti peale hakati märkima.

Tutvunud läbisõidul Suuremõisa lossiga, peatunud kohvipausiks Vaemla villaveski kohvikus, jõudsimme Mäeotsa tallu Orjakus. Siin valisid Monika ja Urmas endile elupaigaks meie väikese suvemajakese kadakate keskel. Olles vaimustuses neid ümbritseva looduse omapärast ja ilust istusid noored rataste selga ja suundusid tutvuma Sääre tirbiga. Orienteerumises nad eriti tugevad ei olnud, nii leidsime nad mõned head tunnid hiljem ise üles ja suundusime koos Hiiumaa Muuseumisse. Kui aeg Hiiumaaga tutvumiseks kipub lühike olema, tuleb alati alustada muuseumist, mille väljapanekud annavad päris põhjaliku ülevaate saare ajaloost ja vaatamisväärsustest.

Meie sooviks oli tutvustada külalistele põhjalikumalt Kassari saart, kuid me arvestasime väga nende sooviga saada erinevaid elamusi kogu Hiiumaalt.

Loomulikult kippus pakutav programm liiga tihedaks minema ja tuli teha korrektiive. Kuid sellele vaatamata jõudsimme veel samal päeval käia Kassari kabelis, Anno talus jogurtit toomas ja vastsündinud vasikat imetlemas, kaatriga Kassarit mere poolt uurimas, päikeseloojangut nautimas ja kõige lõpuks Suuremõisa lossis öisel ekskursioonil vaimudega kohtumas.

Järgmine päev kuulus Hiiumaale. Käisime Kõpus potilaadal ja tuletornis ning Ristnas surfiparadiisis, majaka juures ja metsas jogurti sisse mustikaid korjamas. Külastasime Luidjal Urmase sugulast, kes Liivaku ratsutamistalu kõrval väikest toitlustuskohta peab ja seal tegid noored ka lühikese ratsamatka. Ristimäele omad ristid teinud ja läbisõidul Kärdatat imetlenud, suundusime tagasi Orjakusse, kus ootas juba meid mõnus köetud laupäevaõhtune saun. Ihud puhtad ja meeled erksad, lasime külalistel valida endile sobiva meelelahutuskoha ja selleks sai Malvaste motell.

Pühapäev kuulus Mäeotsa talule. Ärgates leidis Monika padjalt roosiõie, mille sinna oli pannud reisikaaslane. Kõik oli romantiline ja ilus, samuti ka sõnad, mis külalisteraamatusse kirjutati.

Lahkumine sadamas sarnanes episoodiga mõnest filmist, kus on kahju lahkuda armsaks saanud paigast ja inimestest ning pisarad lihtsalt tulevad ja tulevad silma...

Uskudes nende noorti pisarate siirusesse arvame, et pakkusime neile meeldejäáva reisi Hiiumaale ja Kassarisse. Loomulikult andsime omalt poolt parima, sest niisugustele toredatele noortele nagu Monika ja Urmas lihtsalt pidi midagi enam kui ainult hommikusööki ja ööbimiskohta pakkuma.

Kõike siin ilmas ei saa mõõta rahas või kaotatud ajas, aegajalt tuleb lubada nii enda kui teiste hingele midagi enam.

Täname kaasaitajaid ja loodame, et kõiki meie külalisi ootab ka edaspidi ees seikluste ja elamusterohke kohtumine Kassari saarega.

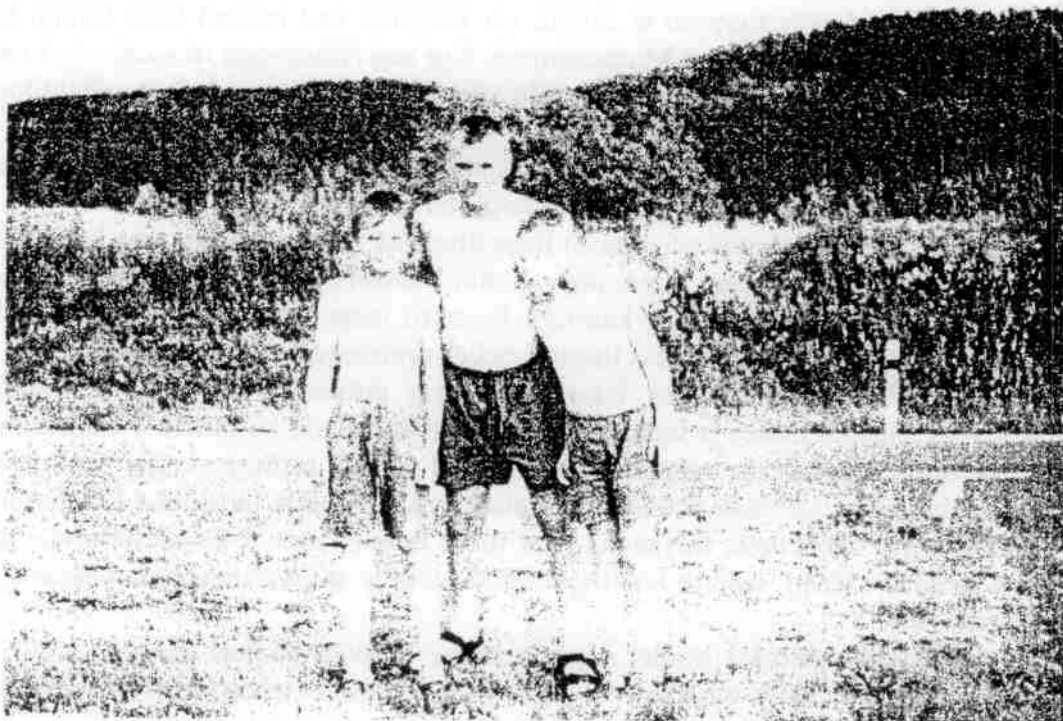
Mäeotsa talu vanad ja noored.

Minu reis Itaaliasse.

Kalev Oolmets

Minu reis algas sellest, et lauluõpetajale saadeti kiri Eesti Meestelaulu Seltsist, milles seisis kirjas, et kas teie poistest keegi sooviks kandideerida Eesti Meestelaulu Seltsi poistekoori. Kuna õpetaja saatis paremad konkursile, siis olin ka mina üks nende hulgast. Ma sain sisse ja hakkasin iga kuu Paides või Tallinnas käima. Õppisime kenasti laulud selgeks ja paremad said juulis kontsertreisile Austriasse ja Itaaliasse.

Esimene õõ oli bussis. Mulle see eriti ei meeldinud, sest buss kogu aeg loksus ja kõikus. Teine õõ oli Brnos noortemajas. Seal sai ka õhtusööki. Hommikul hakkasime varakult Viini poole sõitma, et jõuaks poole üheks kohale, sest siis algas meil kontsert Schönbrunni lossis. Kolmas õõ Viinis, noortemajas. Hommikul pool kümme osalesime missal Votivkirche's. Neljas õõ möödus samas kohas. Hommikul jätkasime sõitu läbi Itaalia Alpide. See oli vapustavalt tore, ma tegin palju pilte. Viies õõ oli Veneetsia lähedal. Seal oli palju gondleid ja ma ostsin ka omale sealt ühe suveniiri. Kuues õõ oli kahes noortemajas Ravennas. Hommikul sõitsime uuesti Ravennast San Marinosse Firensesse –

Tublid ja võidukad hiidlased Mihkel Saaring, Heiki Iemba ja Kalev Oolmets

Abetone'ise. Seal toimus suur kooride paraad ja festival. Koore oli kogu Euroopast ja Ameerikast. Meie koor võitis festivalil kuldmedali. See oli 15. juulil. Olime väga rõõmsad. Seitsmes õõ oli Abetone's. Sellel õõl oli väga lõbus, sest olime eraldi majakestes. Kaheksas õõ oli Salosomaggiore. Siis olime kolmes hotellis eraldi. Sinna linna pidime küll ära eksima. Üheksas õõ oli Salsomaggiore, samas kohas kus ennegi. Kümnes õõ oli bussis. Seal oli väga ebameeldiv loksuda. Üheteistkümnes õõ oli Prahas ja kolmeteistkümnes õõ oli juba kodus. Pärnus võttis meid vastu rahvas, ka TV ja raadio. See oli mu esimene reis ja ma jäin sellega väga rahule. Järgmiseks suveks saime küllaga küllakutseid Ameerikasse ja Saksamaale.

Reisi toetasid: a/s M&P Nurst

Käina Vallavalitsus

Hiiumaa Kultuurkapital

Kassari Haridusselts.

Selle aasta juunis andis Maaleht teada, et hakkab ilmuma viktoriini küsimustik Küprose teemal. Õigesti vastanute vahel loositakse välja üks Küprose reis reisifirma "Wristours" korraldusel. Mina võtsin asja tõsiselt, lahendasin küsimused ja loosiõnn naerataski mulle.

3. oktoobril kell 7.30 asusin Tallinnas lennukisse ja sõit tõotatud maale võis alata. Nelja tunni pärast maandusime Larnaca rahvusvahelisel lennuväljal. Temperatuur õhus 27 kraadi ja vee 26 kraadi. Vee temperatuuri sai kontrollitud juba samal õhtul.

Tolliformaalsused tehtud, läks sõit bussiga Lemesosi ehk Limassoli. Tunniga oli see tee läbitud ning võis hotelli sisse kirjutada. See hotell "Old Bridge" jäi minu koduks kogu Küprosel viibimise ajaks.

Mõningad andmed riigist ja saarest. Pealinn on Lefkosia-Nicosia. Kaks nime on sellepärast, et üks on ladina ja teine kreekapärane. Elanike arv 220 800. Sealhulgas Türgi pool 41 060. Peamised linnad Limanol 135 000 inimest, Larnaca 63 000 ja Paphos 29 000 elanikku. Saare pindala on Eestist 5 korda väiksem 9751 km². Maksimaalne pikkus idast läände 225 km ja põhjast lõunasse 94 km. Rahvaarv 752 000, sellest 171 000 Türgi poolt okupeeritud Põhja-Küprosel. Rahvastikust 81% moodustavad Kreeka küproslased ja 13% Türgi küproslased. Ülejäänud rahvastest võiks nimetada armeenlasi, inglasi ja viimasel ajal ka venelasi. Inglise keelega saab hakkama igal pool. Kasutada saab ka saksa, vene ja soome keelt. Enamus elanikest on kreeka-katoliku usku. Põhja-Küprose okupeeritud alade elanikest 99% on moslemid (sunniidid). Geograafiliselt asub Küprose saar Vahemere kirdenurgas, suuruselt Sitsiilia ja Sardiinia järel kolmas. Kõrgeim mäetipp 1951 meetrit, mis asub Troodose mäestikus nimega Olympos. Saare taimestik on väga mitmekesine. Erinevaid taimeliike arvatakse olevat 1750. 127 on neist omased ainult Küprosele. Mägesid katavad seedri- ja männimetsad. Mägede vahelistes orgudes saared, vahtrad, platoonid ja eukalüptid. Palju on mandlipuid, küpresse, palme, bugenvilleid, hiina roose, kameeliaid, akaatsiaid jacarandasid. Jaanileivapuu seemned on olnud kalliskivide kaalumisel mõõtühikuks, kuna nad on ühe raskused ja suurused. Sellest on tulnud nimetus /karat/, puu kreekapärane nimi karatea. Loomariik saarel praktiliselt puudub. On kolm looma – mägilammas, kodulammas ja kodukits. Roomajatest on meilegi tuntud mürkmadu rästik.

Oma strateegilise asukoha tõttu on Küprose saar näinud palju valitsejaid. Pärast Rooma riiki oli Küpros türklaste valitsuse all 300 aastat, 1571-1878. Sel perioodil vähenes rahvaarv miljonilt 150 tuhandeni. 1878. aastal läks Küpros Inglismaa valdusse. 1925. aastal kuulutati Suurbritannia dominiooniks. 16. augustil 1960 sai Küpros iseseisvaks riigiks. On parlamentaarne vabariik. Esimene president oli Makarios, kelle haul käisime Troodose mägedes.

1974. aastal Türgi väed okupeerisid Põhja-Küprose, mis moodustab ca 40% saare territooriumist. Nende kätte jäid rahvusvaheline lennujaam Nicosias ja sadam Famagustas. Küprose riik rajas uue lennujaama Larnacasse ja sadama Paphosesse. Türklaste alale jäid ka parimad rannad, ka need tulid uuesti rajada, samuti hotellid ja muud.

Küproslased ütlevad, et neil on kaks probleemi – türklased ja veepuudus.

Tähtsamateks majandusharudeks on turism ja põllumajandus. Viiakse välja tsitruselisi, kartulit, mahlu ja veine.

Küproslased on individualistlikud, temperamentsed, samas tundelised ja südamlikud. Nende legendaarne külalislahkus, mis rannikualadel on Euroopa tsivilisatsiooni pealetungi tõttu oma siirusest natuke kaotanud, elab mägikülades edasi. Küproslaste jaoks parimal viisil aega veeta on istuda pere või sõpradega roogade all lookas laua taga. Seal nauditakse mezet

ja juuakse veini.

Mõni sõna linnast, kus tuli kogu reisi aja peatuda, see on Limassolist. Suuruselt teine lin Küprosel on ühtlasi saare suurim kuurort. Elanikke 135 000, suurem osa neist 1974. aastal saare põhjaosadest põgenenud pagulased. Limassoli asukoht lõunarannikul on ideaalne. Linnast pääseb tunniga Nikosiasse, Larnakasse kui ka Paphoresse. Linna süda Palia Yitonia paikneb vana sadama piirkonnas. Tegemist on ajaloolise keskusega, mis tänapäevani on säilitanud väikelinna ilme. Keskaegne Limassoli kindlus, suurepäraselt restaureeritud vanad elumajad, kitsad tänavad ja läbikäigud arvukate poekete ja töökodadega loovad kordumatu atmosfääri. Mõni kvartal eemal paikneb kaasaegne kesklinn arvukate tänavate ja moodsate kauplustega. Kesklinna piirilt itta kulgeb 15 km pikkune rannapromenaad. See kujutab endast hotellide ja resorandide katkematut ketti pluss tumeda liivaga rannad. Limassoli sadam on Küprose suurim. Siit toimub lõviosa saareriigi impordist ja ekspordist. Reisisadamast väljuvad liinilaevad paljudesse Vahemere sadamatesse. Siit toimuvad ka kruiisid Egiptusse, Liibanoni ja Iisraeli. Limassolis on Küprose veinivalmistamise keskus. Siin asuvad neli suuremat veinitehast – ETKO, LOEL, KEO ja SODAP. Kahe keskelnimetatuga õnnestus lähemalt tutvuda ja maitsta nende toodangut. Loeli toodangut on ka Kärklas müügil.

Limassoli vaatamisväärsusteks on veel 11. sajandil ehitatud kindlus, kus Richard Lõvisüda 1191. aastal abiellus oma pruudi Navarra Berengariaga. Berengaria krooniti kindluses kuningannaks, seega ainus inglise monarh, kes on kroonitud väljaspool Inglismaad.

Limassoli – Paphose tee äärde jääb Kolossi kindlus, mis rajati 12. sajandil templirüütlite peakorteriks. Templirüütlite haldusalasid nimetati commanderius, selle järgi on saanud nime vanim nimepidi tuntud vein maailmas – commandaria.

Kümneminutilise bussisõidu kaugusel Kolossi lossist (külast) Limassoli – Paphose tee ääres paikneb Kourion või Curium nagu roomlased seda nimetasid. Antiikse linnriigi varemed paiknevad kaunil künkal mere ääres. Curium hävis 21. juulil 365. aastal tugeva maavärina tagajärjel. Suurem osa varemetest on välja kaevatud, kus võib näha hästi säilinud mosaiike. Mosaiikpiltide kohta kuulsime giidilt palju huvitavaid legende antiikajast.

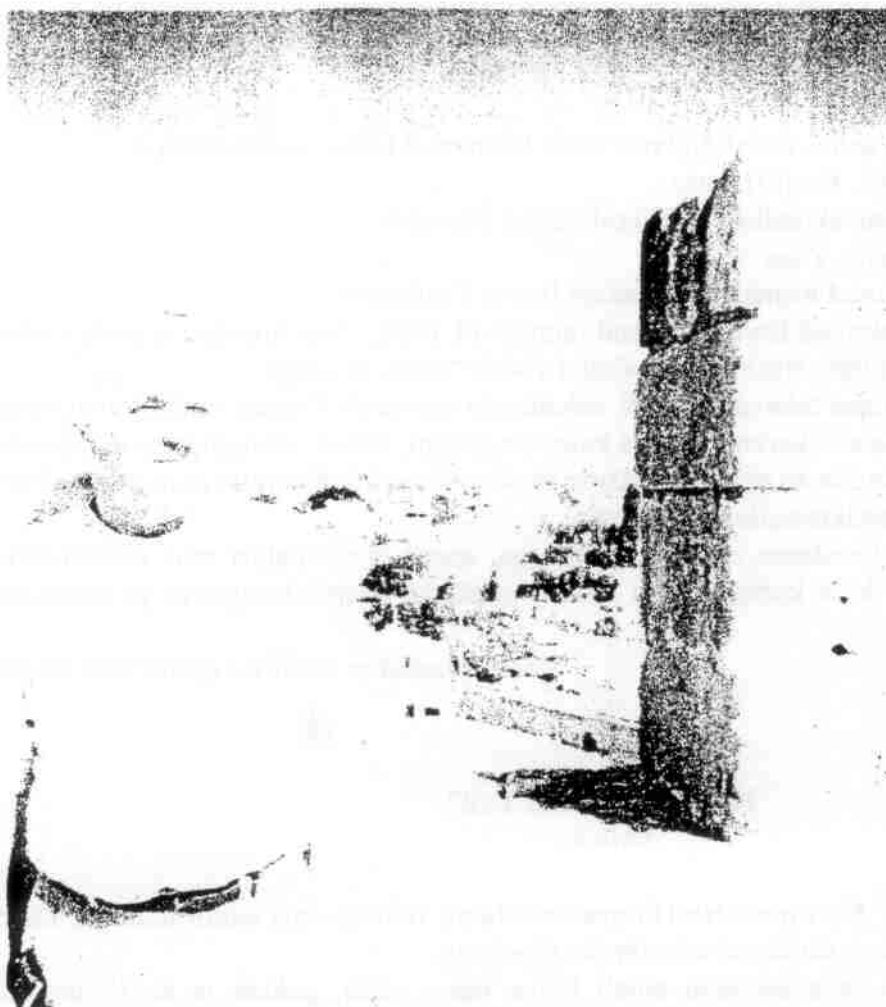
Curiumi suurejooneline amfiteater pärineb teisest sajandist. Teater on restaureeritud ja suviti etendatakse siin antiiktragöödiaid. Akustika imetlusväärne – amfiteatri lava keskpunkti sosisamine on kuulda igas punktis selgelt, ka viimastes ridades. Pilet 1cyp. ehk 28 EEK.

Kui Curiumist Paphore suunas edasi sõitsime tuli läbida Briti sõjaväebaas Episkop ja jõudsimme Küprose enimpildistatud kohta Petratou Romiou. See kujutab endast massiivset kaljumoodustist säravsinises vees. See on koht, mille merevahust sündinud armastusjumalanna Aphrodite valis välja maale tulemiseks. Vaade on imekaunis ja võib ainult imetleda jumalanna eksimatut maitset. Suplus Aphrodite kaljude juures pidi tegema 10 aastat nooremaks. Mind tegi siiski ainult 5.

Siit edasi sõites jõuame maalilisse mägikülla Omodhosesse, mis on kuulus oma veinide ja 16. sajandist pärit veinipressi poolest.

Kõige huvitavamaks päevaks Küprosel võib pidada ekskurssiooni Troodose mägedesse ja sealasuvasse Kykkose mungakloostri. Teed mägedes nagu ikka tee laiune ahang, kus ühel pool sügav kuristik ja teisel pool vertikaalne kaljusein. Bussijuhid olid kõhedusttekitavalt meisterlikud. Küproslasest giid rääkis loo, kus taevast Peetruse juures eelistati mägedes sõitvat bussijuhti kirikuõpetajale, kuna jutluse ajal kirikus kõik tukuvad, kuid bussisviibijad mägedas sõites paluvad Jumalat.

Kykkose klooster asub ilusates Troodose mägedes umbes 1600m kõrgusel. Koht on raskesti ligipääsetav. Keerulistel aegadel toodi varandust varjule siia ka kaugematest

piirkondadest nagu Nicosiast ja mujalt. Rikkust – maale, kulda, hõbedat leidis selles ilusas kloostris hämmastavalt palju. Munki oli siin ainult 30. Muide, Küprosel on kloostride üle 20. Ned on väikesed ja suurem osa ei ole külastatavad.

Restoranis kõhud täis söödud, hakkame taas laskuma mägedest tagasi. Rahva soovil toimus tagasisõit järsemat, kitsamat ja kurvilisemat teed mööda, kus tihti meenus giid jutt Peetrusest ja bussijuhist. Alla jõudsimme õnnelikult.

Õnnestus käia ka Iisraelis – Jeruusalemmas ja Petlemmas (Bethlehem), õhtul

laevale, öö magatud, hommikul äratus juba Haifi sadamas, Iisraelis. Siit bussiga umbes tund sõitu Jeruusalemma. Vaatamata lühikesele külastusajale, vähem kui üks päev, on Kristusega seotud paikade külastamine ühele eestimaalasele, rääkimata hiidlasest muidugi suur sündmus. Seal olles suure ähmiga ei oskagi seda hinnata, segas ka kommertslikkus, mida oli tunda igal sammul. Alles pärast teatud vaheaga on võimalik tunnetada selle tähtsust.

Jerusalemm asub Iisraeli ja Jordaania piiril, 431 000 elanikku. Siin elavad kõrvuti kristlased, juudid ja muhameedlased – on ka nenede kõigi palverännaku kohaks. Linna idaosas on muhameedlaste kvartalid, paistab mahajäetuna, seevastu läänepoolne linnaosa on euroopalikult kaasaegne, juutidega asustatud. Ehitismälestistest on Kaljutoomkirik, Omari mošee 691. aastast, Kristuse hauakirik 12. sajandist, Nutumüür (osa Herodes Suure ajal ehitatud templi müürist). Araabia-Iisraeli sõjas 1948-49 jaotati Jeruusalemm Jordaania ja Iisraeli vahel. 1950.a. kuulutas Iisrael Lääne-Jerusalemma oma pealinnaks. 1967.a. vallutas Iisrael Jordaaniale kuuluva osa ja kuulutas kogu Jeruusalemma oma pealinnaks.

Petlemm (Bethlehem), linn Palestiinas, 15 000 inimest. Vanimad teated 14. sajandist e.m.a. Piibli järgi kuningas Taaveti kodupaik ja Jeesus Kristuse sünnikodu. Kristuse sünnikirik ehitati 330-ndal aastal. Palverännaku koht.

Lühike päev läbi, taas laevale, et hommikul ärgata kodus Limassolis.

Aeg sai otsa, lennukisse ja õhtuks olime Tallinnas, kus oli ilm 25° külmem. Kodune tunne ikkagi.

Reis on lõppenud. Tore oli!

Minu kodu Kassari.

Kassari kodulugu on sellel aastal õpilaste poolt täienenud kolme uurimistööga:

1. Kassari kool 1812-1965. Kerli Hannus
2. Kassarlased ja nende süvekülalised. Mikko-Margus Sammal
3. Vahede suguvõsa. Evelin Vahe

Kõiki töid on juhendanud Käina kooli õpetaja Ingrid Rüütelmaa.

Mälestuskirjutised valmisid Ervin Norganil (sündinud 1928) "Sündmustest Kassaris teise maailmasõja aastail" ja Linda Nittimilt (sündinud 1906) "Minu elu lugu".

Kassari koduloo huvilised tahavad sajandi vahetuseks koostada Kassari koduloolist kaarti XX sajandi kohta koos talude kartoteegiga ja kalmistu plaani. Jätkub elulugude ja mälestuste korjamine meie eakate inimeste poolt. Loodame süstematiseerida Kaevatsi pere poolt 1965. aastast alates tehtud ilmastikuvaatlused Kassaris.

Kallid koolilapsed! Loodame, et teil jätkub aega, soovi ja võimalust teha uurimistööd oma pere, suguvõsa või küla kohta. Ainult mineviku põhjal saame tänapäeva ja tulevikku ehitada.

Kassari koduloo huviliste nimel Tiit Kopli.

Huviklubi "Vetsi Tall".

Milleks?

Suvi on puhkuste aeg. Suvi meelitab Hiiumaale rohkelt rahvast oma kauni looduse, mere ja hiidlaste poolt püüdlikult säilitatud vaatamisväärsustega.

Kassari kihab elust – siia saabunu tahab kõike näha, süüa, puhata ja ka lõbutseda. Turistide tulv hooajal teeb erksaks pea iga pere, ka need pered, kes otseselt ei tunne end turistidega seotud olevat. Nõutavad on ühtviisi nii piim, liha, munad, kõõgilviljad kui ka talvised kudumid.

Sügise saabudes jääb siin vaikseks. Lehekullas sügist nadivad vähesed. Veel on traktori mürinat, sahk pöörab ringi põllukamara. Traadid pilgeni täis lennujõudu koguvaid linde. Siis lõpeb seegi. Vaikseks jääb.

Hiidlane lõpetab oma viimaseid õuetöid. Saagid on salves, hoidistepurgid riulil ravis, puudki katuse alla laotud. Algab koduseinte vahele ja endasse tõmbunud periood. Pärilased ei tee ka pole: pereelu taas esikohal – laps kooli saata, mees tinakarva merele, poest söögikraam tuua, kõik edasilükatud käigud riigiasutustesse ja polikliinikusse ära teha...

Valge aeg jääb järjest lühemaks ja õhtutunnid saavad pikemaks. Tuba on soe ja pere kodus, televiisor pakub meelelahutust ja mõne aja pärast tajume, et märkamatu on õhtupoolik seotud teleprogrammi järgi. Nii päev päevalt. Üks ja sama. Oleme valdavalt tubased, varsti nohused ja pahurad...

Et see nii ongi, tuli jutuks meie tööperega sügise hakul. Siis arutasimegi läbi, miks peaks "Vetsi Talli" avarad ruumid tühjaks jääma? Miks ei võiks neid kasutada näiteks klubiliseks tegevuseks, kohaks, kus koos käia ja õppida midagi uut ja samas argipäevaselt vajalikku, saada mõne teadmise võrra rikkamaks?

Said välja saadetud kutsed, mõte avaldatud kohalikus ajalehes. 16. okt k.a. tuli kohale 16 erksa meeleaga erinevas vanuses asjast huvitatud hiidlast. Klubi sai loodud. Täna on klubiliikmeid 31, paika on pandud klubi põhikiri, kinnitatud juhatus ja valitud president. Selleks on noor hakkaja mees Emmaste vallast hr. Raivo Piil.

Oleme "huviklubi" nime juurde jäänud, sest meie tegevus toimub just klubiliikmete initsiatiivil ja huvid ongi erinevad, ettevõtmised huvidest johtuvad. Oleme koos tantssuõpetaja pr. Helgi Taemlaga meenutanud aastatetaguseid tantse. Stiilipeol, mis oli 14. nov. 98. a. (50. kuni 70. a. stiil) sai eriti hästi selgeks, et klassikaline tants on olnud juba aastaid tõrjutud: vanemaealised on selle unustanud ja noored pole seda õppinud...

Saabuva talve jooksul on meil kavas loengud:

- rahvameditsinist (ravimtaimed, vannid, punktmassaaž, tervislik toit jmt)
- psühholoogia vallast (toimetulek iseendaga, raske laps perekonnas jmt)
- kas alkohol on "eluvesi"?
- ehted läbi aegade
- kodusest juuksevärvimisest ja palju muud.

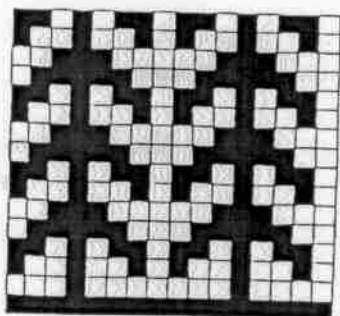
Kuulutused loengute või muude ürituste täpse toimumisaja kohta paneme Kassari poodide ja raamatukogu juurde välja.

Küll aga võime juba täna teatada, et 26. detsembril kell 12.00 toimub Suur Jõulupidu peredele, kus tegevust jätkub igale eale: võistlemine noolemängus, maalime päkapikke puuklotsidele, õngitseme loteriivõite, joonistame talvepilte, meiserdame ise jõuluehteid, rohke lume korral on proua Linda Tikk lubanud ka saanisõidu korraldada.

Tuleb ka Jõuluvana kingikotiga, kus pakikene igale Kassari, aga ka väljastpoolt oma piirkonda klubiliikme lapsel.

Tore oleks, kui iga perepäevale tulnu võtaks kaasa üsna pisut jõulupärast – olgu see siis vorstijupp, südikausikene või pohlasalat. Kuum kartul ja tee tallipere poolt – nii saamegi lõbusa, kireva jõululaua.

Klubi asutajaliikmena sooviksin väga, et "Vetsi Tall" poleks pelgalt noorte lõbustusasutuseks, vaid siia oleks asja igal Kassari perel, saamaks tervemaks, targemaks, erksamaks.

Trahteri "Vetsi Tall" perenaine Ester Tammiss

*Kassari kanged mehed!
Kassari noorikud kobedad!
Kassari neiud nääpsukesed!
Kassari naised, tublimad!*

On käes aasta kõige pimedam aeg – jõuluaeg. On aeg süüdata küünel ja vaadata tagasi läbikäidud teele, meenutada ammumöödunud...

Aga miks ka mitte mõelda tulevikule, teha plaane algavaks aastaks.

Niisiis pöördun teie poole, Kassari mehed – neiud – naised – noorikud!

Paneme pead-käed tööle, et valmistada just nimelt müügiks mitmesuguseid käsitööesemeid. Turustada oleks neid võimalik Kassari muuseumi ja haridusseltsi raamatukogu kaudu.

Tean, et Kassaris tehakse väga ilusat käsitööd – miks siis mitte pakkuda seda ka meie külalistele ja tutvustada meie väikest kodusaart ka kaugemal, võibolla isegi väga kaugel. Vardad-heegelnõel ja voolimisnuga liiguvad väledalt nii noortes kui ka vanades kätes

Tähtis oleks, et mustrid-materjalid oleksid omased Kassarimaale, aga pole keelatud ka oma kunstnikuanne ja ilumeel.

Kohalikke mustreid pakub muuseum, samuti on seal võimalik tutvuda kunagiste tarbeesemetega ja saada inspiratsiooni uute valmistamiseks.

Talv on ju selleks suurepärase aeg ja kauni töö eest saab ka hea hinna.

Praegu moesolevaid kirjused sokke-kindaid, veste-kampsuneid on aga tihtipeale nappinud, ehkki meie külalised ostaksid neid meeleldi.

Kassari kange mees! Kui varud küttepuid, käid metsas või mere ääres, vaata ringi, võibolla leiad Sa mõne huvitava oksa või puujupi, mida natuke edasi arendades-töödeldes saad valmistada unikaalse tarbeeseme või väikese taiese. Võibolla oskad Sa valmistada punutisi, oskad valmistada puidust tarbeesemeid – hakka aga pihta!

Kui midagi selgusetuks jääb, küsi muuseumist või raamatukogust teavet.

Kah Kassarimaalane.

28-29. augustil 1998.a. toimusid Kassaris Hiiumaa I OOSEPÄEVAD.

Üritus oli mõeldud eelkõige hobustele eluõiguse tagasiandmiseks, tema propageerimiseks.

Seetõttu toimusid oosepäevade raames nii võistlused kui ka seminarid ja loengud.

Hiiumaal pole enam aastaid võistlusi peetud ja kui nad viimati toimusid ei osalenud seal ühtegi hiiu hobust. Oosepäevadel oli aga võistlejaid Kärblast, Käinast, Pühalepa vallast, Emmaste vallast, Kassarist ja Otepäält Vidrukalt.

Ilusaim Hiiu OO valimistel osales 9, kõrgushüppes 16, galopis 17 ja EESTI tõugu hobuste galopis 9 hobust.

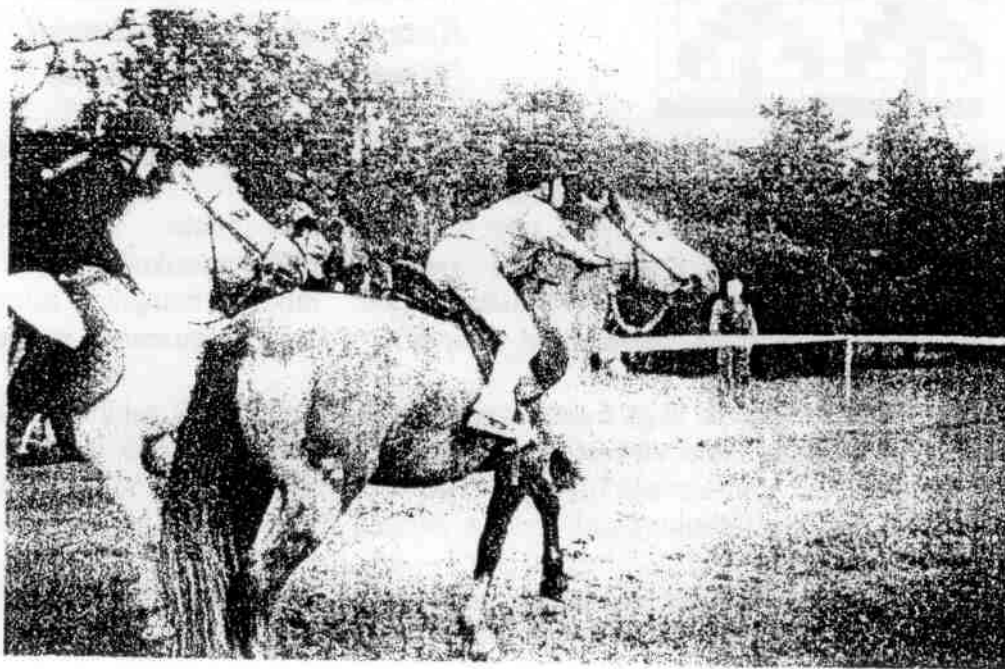
Kuna korraldajana leian, et üritus läks korda ja võitjatest on juba räägitud, tahan toonitada, et oluline oli just osavõtt, mis näitas, et hobune leiab oma koha lemmikloomana, sõbrana ja spordivõimalusena.

Üritusele aitasid kaasa Põllumajandusministeerium, Hiiu Maavalitsus, Kultuurkapital, Käina Vallavalitsus, Kassari Haridusselts ja muidugi kõik huvilised ja kaasaelajad.

Kohtumiseni 1999.a. II Oosepäevadel.

korraldajate nimel

Kassari Ratsamatkad
Linda Tikk.

Kui tihti ja kui palju kasta, see sõltub paljudest asjaoludest. Troopikataimi tuleb ka toas kasta rikkalikumalt kui kõrbetaimi. Ühe ja sama taimeliigi kastmisvajadus oleneb aastaajast, kasvukohast toas, vanusest ja juurdumise astmest. Kasvu ja õitsemise perioodil on veevajadus hoopis suurem kui puhkeajal, see on enamusel taimedel talvel.

Mida soojem ja valgem kasvukoht seda suurem on vajadus vee järele. Troopiliste vihmametsade taimedele on vaja suuremat õhuniiskust. Sellised taimed kasvavad kõõgis hästi. Õhuniiskust aitab tõsta anum veega või kausikene märja käsnaga taimede vahel. Igihaljaid taimi tuleb kord nädalas niiske lapiga puhastada. Piserdamise vajadus oleneb taimeliigist. Ei ole võimalik anda konkreetseid juhiseid kastmiseks. Taimi tuleb tähelepanelikult jälgida. Tähtsamaks nõudeks on kastmine ainult siis kui see on tõesti vajalik. Liiga rohke kastmine on kõikidele taimedele kahjulik, liiga vähene – mitte alati. Liigniiske muld on õhuta! Juurtele on see aga väga vajalik. Võivad tekkida mädanikud ja teie taim hakkab hukkuma. Alati tuleks teada taime nime, siis on võimalus erialasest kirjandusest abi laida.

Rahvatarkusi ilma ennustamisel taimedega.

Maret Vähejaus

Harilik jänesekapsas suleb enne vihma ööseks õied.

Seina välisküljele kinnitatud **kanarbikuoks** on heaks baromeetriks – kõverdub üles, on oodata head ilma, alla – halba ilma.

Kannikese vars kõverdub enne vihma.

Kui **kaselehed** korraga lähevad, siis tuleb lumi korraga. Kui nad pikalt pudenevad, tuleb ka lumi pikalt.

Jäävad **kase ja paju ladvalehed** kauaks puusse, siis tuleb pikk talv ja ilus kevad.

Kastanil on pisarad lehtedel kaks päeva enne vihma.

Kui **kassitapp** suleb õielehed, on vihma oodata.

Kui **kuusk** noores kuus okkaid laseb, siis läheb lumi noores kuus, kui laseb vanas kuus, siis vanas kuus.

Kui **kuuse oksad** on tuhakarva hallid, tuleb kolmandal päeval sadu; niisama on ka siis, kui oksad ripakil on.

Kui **kuusk või kask** kohiseb, tuleb sadu.

Enne vihma keerab **lehtsalat** lehelabad laia küljega itta ja läände.

Kui saarestiku vahel **veerohi** ennast lahti lööb, siis on kõva tormi oodata.

Enne vihma langevad **nelgiõied** norgu ja sulguvad.

Kui **kapsa- ja oalehed** longus on, siis tuleb äikest.

Ohakas avab oma õied kell 5 hommikul, kui keskpäevaks ei ole õied avanenud, siis on oodata järgmisel päeval vihma. Kui okkad eemalduvad peadest, tuleb hea ilm.

On **pihlakatel** palju marju, tuleb vihmane sügis.

Kui **puud** talvel härmas on, siis niipea lund ei tule.

Enne vihma on **tõrvalill** ümbritsetud kleepuvatest putukatest.

Õitsevad **roosid** veel hilja, tuleb pikk ja ilus sügis.

Saialilled sulguvad enne vihma.

Õitsevad **toomingad** 2 nädalat, saab sügis kaks kuud, õitsevad nad kolm päeva, siis on sügisel lumi maas.

Kui **valge ristik**, aasristik on lehed sirgeks ajanud, siis on oodata vihma.

Kui **vesihein** ei avanud õisi hommikul ega ennelõunal, siis on oodata vihma.

Enne vihma lõhnavad **õied** tugevamalt.

Alpikannil kasutatakse ravimitoormena mugulat. Toorpreparaatidel on rahustav, põletikuvastane toime. Alpikann on mürgine!

Aloel kasutatakse vähemalt 15 cm pikkusi lehti. Rahvameditsiinis kasutatakse aloemahla. Omab põletiku- ja põletusvastast, haavade paranemist ja sapieritust soodustavat toimet, mahl parandab isu ja seedetegevust.

Kalanhoel kasutatakse lehti. Lehed lõigatakse ära, pestakse hästi puhtaks ja pannakse pimedasse ja jahedasse kohta 5-7 päevaks seisma. Seejärel droog tükeldatakse ja pressitakse mahl välja. Säilitatakse temperatuuril 4-10 kraadi. Välispidiselt võib lehti tarvitada pärast pimedas ruumis hoidmist. Kalanhoel on põletikuvastane, baktereid hävitav, haavu parandav ja verejooksu peatav toime.

Harilikul sidrunipuul kasutatakse tooreid vilju. Sidrunimahl alandab palavikku, kustutab janu, parandab oreganismi üldseisundit. Sidrun on kasulik C ja P vitamiini vaeguse korral. Kasutatakse ainevahetushäireid põhjustavate haiguste, põletike, alahappesusega gastriidi, podagra, põiekivide ja muude haiguste puhul. Lahjendatud mahlaga loputada suud angiini ja teiste põletikuliste haiguste puhul. Suhkruga keedetud sidrunikoored parandavad seedetegevust. Välispidiselt kasutatakse seenhaiguste raviks nahal, leevendab sügelemist.

Mõningaid retsepte.

Sidrunimahla määrida peavalu puhul otsmikku ja meelekohti.

Granaatõunamahl ja siirup leevendab pohmelust. Sama toime on ka sidruni söömisel.

Kõrgvererõhu korral süüa **sidrunit** toorelt või teha tõmmis toorest või kuivatatud koorest.

Valude korral jalgades ja sinetavate väikeste veenide puhul kasutatakse **kalanhoe tinktuuri**. Täita pooleliitrine pudel poolenisti kalanhoe lehtedega ja valada kaelani 70% piiritust või viina täis. Lasta tõmmata pimedas kohas nädal aega, aeg-ajalt loksutades. Hõõruda õhtuti jalad sisse, alustades põlast ning minnes põlveni ja kõrgemale. Ravikuur 3-4 kuud.

Aloesiirupit (apteegipreparaat) võtta sisse 1 supilusika täis kolm korda päevas, kasutatakse rauavaegusega aneemia ja kiiritusest põhjustatud aneemia korral.

Aloe äralõigatud leht panna kaheks nädalaks külmkapi alumisele riiulile, seejärel pressida mahl välja ja segada võrdses koguses meega. Tarvitada kõhukinnisuse korral, võttes hommikuti tühja kõhuga sisse 1 teelusika täis. Kahe päeva pärast võib annust vähendada.

Ajalehe "Hiiumaa" esseekonkursil äramärgitud töö, kirjutanud üks meie saare noormees.

Mida mina arvan poliitikast?

Poliitika on räpane, alatu, põhjatu, egoistlik jne. mäng. Neid omadussõnu on veelgi rohkem. Kas pole me liialt tihti pannud kätt südamele öeldes: "Ei, mina küll ei tegele poliitikaga!" Aga see on niisama suur vale, kui öelda, et homset päeva ei tule. Iga otsus, mis tehakse ongi poliitika. Otsene või kaudne.

Kodus on kokkuhoiupoliitika. Koolis raudne poliitika. Tänaval džunglipoliitika. (Suve) pealinnas häda-häbipoliitika. Toompeal heaolupoliitika. Pangas šokipoliitika. Igaühel oma tõde. Igaüks ajab oma asja. Keegi ajab Eesti asja, keegi Eesti Asja, keegi EESTI ASJA.

Mina ei aja kedagi. Mind ei aeta kuhugi. Ise lähen. Külapoodi. Ongi kogu ellujäämise poliitika. Mulle ja külapoele kah.

KÕIGILE, KÕIGILE, KÕIGILE!

Nüüd, kus jõulud käes, jääb ka rohkem aega lastega mängimiseks. Tuletame siis meelde mängu alustamise või nn pidamise salmid ja paneme need kirja. Oleks hea, kui saaksid paberile need read, mida lapsed tänapäeval kasutavad. Kindlasti palun üles märkida ka need salmid, mida meie ise, emad-isad, vanaemad-vanaisad oleme kasutanud. Ka orienteeruv aastaarv ja koht.

Kirju toimetab meil nagu ikka postiljon Maimu! Palju tänu!

Merike Niimann

Kassari Haridusselts kuulutab välja fotokonkursi, millel pole veel nime. Eesmärgiks on saada fotosid Kassarist: inimestest, loodusest ja elust siin.

Seega, üks "kaunis poisslapse" nimi on vajalik. Fotokonkursile pandud nime omanik saab magusa auhinna. Palun tehke pakumised tel. 97-181 või kirjalikult kuni 04. jaanuarini.

Merike Niimann

Kassari Haridusselts kuulutab välja fotovõistluse (pealkiri mõtlemisel). Fotod peavad olema Kassarimaast: loodusest, inimestest, üldse elu-olust meie saarel.

Võistlus toimub viies vanuseklassis:

I kuni 14a.

II 15-18a.

III 19-40a.

IV 41 ja vanemad

V nn profifotod

Iga esitatav töö koosneb kahest erinevas suuruses fotost: võistlusfoto 21 x 30cm
kontrollfoto 10 x 15cm

Üks fotoseeria, 3-5 fotot, on võrdne ühe fotoga. Kontrollfotosid ei tagastata. Iga osavõtja võib esitada kuni 10 fotot. Iga võistlusfoto taha kirjutatakse märgusõna, pildi allkiri ja võistlusklass. Soovitavalt märkida pildistamise aeg ja koht. Lisada kinnine ümbrik järgmiste andmetega:

- märgusõna

- pildi allkiri
- võistlusklass
- ees- ja perekonnanimi
- aadress
- kontakttelefon

Esitamise viimane tähtaeg on 18. aprill 1999. Oma otsuse teeb ~~ära~~ 7-liikmeline žürii 30-ks aprilliks. Iga võistlusklassi parimaid premeeritakse. Lisaks noorima ja vanima osavõtja ning publiku auhind. Võitjate autasustamine toimub 15. mail Kassari laadal.

Tööd esitada aadressil: Kassari Haridusselts

Käina vald 92101

Kassari

Hiiumaa

või tuua Kassari raamatukokku. Info tel 97-181.

Kassari Haridusseltsi eestvõttel ja Eesti Kultuuriministeeriumi toetusel on võimalik läbi viia kangastelgedel kudumise kursused. Need toimuvad seltsimajas eeldatavasti alates jaanuarikuu teisest nädalast ja kestavad maikuuni. Kestvus oleneb sellest, kuipalju on osavõtjaid ja kuipalju suudame küladest kangastelgi laenata. Kursuse kestel saab iga osavõtja teha kolme asja: põrandariide, villase (pleedi) ja linase (käteräti). Lõigatud riideribad, põrandavaiba ja villase lõnga (pleedi vms. jaoks) võtab igaüks ise kaasa. Kõik vajaminevad lõimed ja puuvillane materjal (käteräti ~~vms.~~ jaoks) ostetakse ühiselt projekti rahade eest. Valmistatud asjad kuuluvad Teile, kuid tahame neist üles panna näituse Hiiumaa külade kevadpäeva ajaks mai keskel. Kassari saare elanikele tasu 160.- EEK. Seltsi liikmetele tasuta. Teistele soovijatele 240.- EEK.

Niisiis, meie poolt:

- vajalikud tööriistad
- osa materjalist
- kogemustega õpetaja(d)
- jahedavõitu ruum
- näituse ülespanek ja kujundamine
- esemete tagastamine omanikele.

Teie poolt:

- hea tahe ja vastupidavus
- osa materjalist
- kõigi valminud esemete näitusele andmine
- kursuse tasu.

Kui olete otsustanud, et see kursus on just Teile sobiv, andke endast teada aasta lõpuni telefonil 97181. Kõik on oodatud, ka meesterahvad!

NB!

Kassari Haridusselts soovib nende kursuste jaoks laenata neljad kangasteljed, käärpuud, piiritsad ja poolimismasina. Transport meie poolt. Samuti ootame neid hea tahtega inimesi, kes on nõus õpetama ja abistama.

Info telefonil 97181 Merike Niimann

Peagi käänab kalendrileht ette jaanuari ja nii möödub meie esimesest küsitlusest juba neli aastat. Haridusselts on tegemistes kogu aeg toetunud nendele. Pea pooled ideedest on nüüdseks realiseerunud.

Uuel aastal on plaanis läbi viia veelgi põhjalikum ankeetküsitlus, mida on ehk õigem nimetada uurimistööks. Küsimusi on üle saja, kus nii mõnelgi juhul tuleb ennustada tulevikku. Vastaja jääb anonüümseks.

Kogu selle suure ja põhjaliku uurimuse eesmärgiks on meie saare sotsiaal-majandusliku hetkeolukorra analüüs ja tulevikku suunatud ootused-lootused.

Küsimustik trükitakse raamatuna ja saadetakse igasse peresse tutvumiseks. Mõni aeg hiljem tuleb Teie juurde küsitleja, kelle abiga see ära täidetakse, iga täiskasvanud inimese kohta eraldi. Kui kõik on olnud arusaadav, võib selle juba täidetult küsitlejale anda.

Palve: palun pange raamatud käepärasesse kohta, et vajadusel kohe leida. Trükkimise kalliduse tõttu on varueksemplare ainult mõni.

Kui meil on olulisi püsiväärtusi, milles me end kõigutada ei lase, sest neil on tähendus ka homme, siis kindlasti suudame püsima jääda siin, Kassari saarel ka tulevikus. Olgu see siis Käina valla või Hiiumaa ääremaa.

Kannatlikku ja lahket meelt soovides

Kassari Haridusselts.

Täname annetajaid:

Elmi Maarika
o/ü Haldi Orjaku lüli kalamehed
Hiiumaa Muuseum
keskus "Tuuru"
Hülg Kalju
Jõõts Mari-Anne
Karpa Ants
Karras Margit
Kase Aina
Kask Kalju
Kopli Tiit
Korv Tiia
Kääramees, Aidar
Kääramees Andres
Kääramees Arne
Kääramees Leonora
Kääramees Urve
Kütt Tarmo
Lepp Erika
Lipp Tiivi
Lorits Ülle
a/s Luigepere
Mugamäe Hiivi

Mäeotsa talu
Mäns Albert
Niimann Tõnis
Põllu Säde
Rebane Taili
Ristitee talu
Roasto Õie
Saar Aire
Saar Jaak
Sadul Evi
Selirand Tiina
Schneider Triinu
Tsirit Urve
Tuisk Heli
Perekond Tukk
Vahtramäe Kristiine
Vaim Ruth
Varik Maris
o/ü Volde
Vann Marje
trahter "Vetsi Tall"
Vähejaus Lehte
Vähejaus Maret

Kassari raamatukogu tänab lahkeid annetajaid:

Kärdla Keskraamatukogu

Hiiumaa Muuseum

Aivo Kääramees

Leonora Kääramees

Meinhard Elmi

Albert Mäns

Hilja Põllo

Kristiine Lukk Tallinnast

Aina Kase Lelu küla, Käina v.

Tõnu Otsason Palade, Pühalepa v.

Toivo Jaaksoo Käinast

Urmas Selirand Käinast

Andra Oago Käinast

Galina Jõpiselg Sinima küla, Emmaste v.

Hannele Tukk Külaküla küla, Emmaste v.

perek. Heilo

perek. Risti

perek. Nittim

perek. Mölder

Virve ja Ülo Tamm

Ellen ja Arnold Takkin

Vilja Saar

Ülo Kaevats

Edith Mölder

Helle-Mall Risti

Hedvig Nittim

Rein Maalmeister

Häidi Kolle

Edgar Veeborn

Ellen Niit

Jaan Kross

Kaaja Eentamm

Arne Kääramees

Ulvi Uusaja

Taas on Jõulud

mõtiskleb üks vana maja,

ise uppunud on lumme.

aknad kustund,

keegi ukseni talland

pole rada.

Toas naabril säramas

on kuusk.

Küünalde helk

läbi akna valgustamas lund.

Soojusest ja valgusest,

täitunud on toad.

Minu seltsiks tühjus

ja pimedus.

Ammu möödunud Jõuludest,

nüüd vaid meenutan?

Jõuluõhtul taat see

istus jõude.

Noorperemees jõululeivast

lõikamas on kääre.

Memm ja noorik noor

jõululauda katsid

koos.

Kui lapsed kuusel süütamas

on küünlaid

koos nad laulsid "Püha ööd".

Memm ja taat nüüd

kantud kalmuaeda...

Haudadel,

mis lumega on kaetud

ei keegi jõuluõhtul

süüta küünlaid.

Lapsed leidnud

oma tee on linnas.

Teed Jõuluks koju

liiga pikaks peavad.

Millal on siis

nüüd,

mul Jõulud

ühel nukral lumes majal?

Kas siis kui

tärgab rohi taas,

ja linnulaulust

rõkkab laas?

Kuulen tervitab

seal värav,

lahti ukse võti

avab:

"Kas siis on minul Jõulud?"

Kassari Haridusselts soovib kõigile head uut aastat!